

Historie Šluknovského výběžku

Historie Šluknovského výběžku je proti dějinám vnitrozemí mladší. Rumbursko bylo do konce prvního tisíciletí naší éry pokryto hvozdy. První řídké osídlení bylo pravděpodobně slovanské, jak ukazují názvy nejstarších osad Doubice (Dubinec-Daubitz), Chřibská (Křibská-Kryvic-Kreibitz) nebo potoka Křinice (Kirnischt). Tehdejší osídlenci náleželi pravděpodobně ke slovanskému kmeni Milčanů nebo Nisanů.

Počátky Rumburku (první zmínka z r.1298; k roku 1347 je již Rumburk v "Novi Scriptorum rerum Lusaticarum" nazýván městem) a vlastního osídlení celé oblasti souvisejí se zahájením velké pohraniční kolonizace za vlády posledních Přemyslovců. Původní název Ronneperk (dvě skřížené ostrve /Ronne/ byly v znaku Berků z Dubé a ještě dnes jsou v městském znaku Šluknova) se postupně měnil na Ronberg, Romburg, Rumburg a konečně Rumburk.

Rumburk, Šluknov i jiná města brzy těžila z výhodné polohy při důležité zemské cestě z Prahy do Žitavy a odtud přes Varnsdorf, Rumburk a Šluknov i Dolní Poustevnu do Míšně a podél Labe do Hamburku. Rumburk ležel na křižovatce této trasy spojující Lužici přes Jiřikov a Českou Lípu s hlavním městem. Jiřetín byl založen roku 1548; Jiřikov, Krásná Lípa a Lipová vznikly ve XIII. a XIV. století. Za města byly prohlášeny v XVIII. věku. Varnsdorf se stal městem až v roce 1868. Před jeho povýšením byl pokládán za největší vesnici Rakouska-Uherska. Velký Šenov, Dolní Poustevna a Mikulášovice se staly městy počátkem dvacátého století.

V držení území se střídali Berkové z Dubé, Vartenberkové, v XVI. století Schleinitzové a Strehlitzové. Lipovské panství drželi nějakou dobu i Slavatové. Od roku 1680 do r. 1923 vlastnili rumbursko-tolštejnské panství mocní jihomoravští Lichtensteinové. Šlechta sídlila nejdříve na hradě Hohensteinu v Sasku, pak v Krásném Buku (zřícenina nad Křinicí u Krásné Lípy) a ještě později na Tolštýně pod Jedlovou (byl opuštěn v polovině XVII. století). Od XVI. století sídlilo panstvo na zámcích v Rumburku, Šluknově a Lipové.

V době husitské bylo německé Rumbursko katolické a postavilo se s lužickým šestiměstím (Kamenz-Kamenice, Bautzen-Budyšín, Görlitz-Zhořelec, Löbau, Zittau-Žitava a Lublaň) na stranu Zikmundovu. Proto v květnu 1423 táhla část husitského vojska do severních Čech. Šest hornolužických měst se chystalo na obranu. Sbory šestiměstí přitáhly Rumburku na pomoc pozdě, až v půli června. Husité svedli koncem května vítěznou bitvu poblíž Valdeku. Roku 1426 táhlo přes Rumburk 18 000 husitských bojovníků proti Žitavě, kam byla nucena uprchnout svatovítská kapitula z Prahy. Nejvýznamnější bitvu zažilo Rumbursko v září roku 1429 mezi místním obyvatelstvem, kterému pomáhali Žitavští, a husity vedenými Prokúpkem v počtu 4000 pěších a 400 jezdců na kopci Frencelsberg. I tento boj skončil vítězstvím husitů. Na bojišti zůstalo přes 1000 padlých.

V XVI. století nastal nový rozkvět Rumburska za Schleinitzů. Ti začali těžit ve svazích kolem Křížové hory u Tolštejna stříbro. Pro horníky založili v r.1548 městečko Jiřetín. V první polovině XVII. století, za třicetileté války bylo Rumbursko opět několikrát vydrancováno armádami různých stran.

Od počátku XVIII. století dochází ve Šluknovském výběžku k rychlému zakládání plátenických manufaktur. Pěstování lnu a začátky plátenictví sahají v této oblasti do XIII. a XIV. století. R. 1708 byla založena plátenická manufaktura v Lipové. Později byly zakládány v Krásné Lípě, ve Varnsdorfu, v Rumburku a okolí. Rumburk se stal známým "rumburskou vébou" daleko za hranicemi zvláště přičiněním rumburského pláteníka Antonína Salomona. Konec XVIII. století přinesl změnu struktury textilní výroby našeho výběžku. Na místo plátenictví nastoupilo zpracování bavlny a těžiště výroby se definitivně přesunulo do Varnsdorfu.

Ve třicátých letech XIX. století vznikaly v našem výběžku první továrny, nejdříve textilní, ve druhé polovině století strojírenské. Silná industrializace výběžku vyžadovala i připojení průmyslových měst na železniční síť (do Rumburku přijel první vlak 1869) a budování peněžních ústavů (ve Šluknově byla otevřena spořitelna 1.ledna 1862).

Největšího rozvoje tato oblast zaznamenala na přelomu 19. a 20. století, kdy docházelo k mohutné přestavbě sídel. Ve 20.století se na tváři krajiny negativně projevilo několik faktorů především hospodářská krize 30. let, která tento region postihla velmi silně, a potom odsun německého obyvatelstva a migrace nových obyvatel z vnitrozemí. Situace se relativně stabilizovala až v 70. letech 20. století.

(Zdroj: Gymnázium Rumburk)